

dag en dan
hooren?
gewoond
ing
no. Dnr.
G.
an, omdat
dat het in
zal zijn.
en spreken
at dit dan
in heel de
orden weg-
tergaande
ook deze
likatie des
vernommen,
ook iemand
ar des Ko-
atie passen
zet, en het
a hietgeen
ziel op.
uigen?
at we eerst
n, alsof de
ene verzin-
dende vin-
d, hoe de
Woords een
aldus door
euwen door
op gewezen,
den Cate-
Hemelrijks
bestanddeels
Heraut pas-
ten, en dat
er ware ge-
sied eerst had
a bezwaren
geleegd, hoe
stelde voor-
d, de predi-
terdaad ten
geen ander
hij over
lien tekst nu
e gemeente
reeds in de
a de Bedie-
haar luister
d meer van
a moest, en
e dwaling af,
lezer eeuw,
lezen, begon
na hieop
Bedienaren
n zinken, tot
elrijks niets
or nogmaals
telling onzer
rheffen, den
o een betere
ots toe: De
meerendeel
dat hooge
acht over de
de prediking
euw was de
iet nationale
king de alge-
de zeden en
nale roeping
ig voor de
a, hoe, waar
olk voor de
e waar.
el waarheids-
og, maar van
n stoomboor
rt men zoo
ware stow-
weijen, dat
manier onder
de ambassa-
ins schuilen
als de pre-
der vrienden
en hierover
g licht, en
minstens vijf
lijft dat zoo
of met an-
aat.
een maand
bank zit, en
de rechter
hij jaar —
en dezelfde
n als *vanis*
or de Over-
uitgesproken.
a in een ge-
gen, wat hij
ar in gezels-
so zijn opinie
de bediening
ks, van den
des Woords,
dag, dan zal
zoo hij valsch
d in kwaliteit

gesproken, en moet als zodanig gewaar-
deerd worden.

Bij de andere voorstelling is er geen
anbitt en dienaar noodig, en is men ge-
reced, zoo er slechts een broeder is die vlot
spreken kan.

Ja heel de kerk gaat dan weg.
Want is al het doel een stichtelijk woord,
dan kan men dat stichtelijk woord ook thuis
lezen, of in kleinen kring voorlezen. Men
kan dan van de gedrukte predikatie de
uitnemendste kieren, die allicht hooger zullen
staan, dan de gewone predikatie op een
dorp. Kortom heel het kerkelijk wezen
wordt dan in zijn kerneraad en in zijn amb-
ten aangetast. En komt hier nu bij, dat
men ook het Nachmaal des Heeren als
een vriendenmaaltijd gaat beschouwen, en
den Doop maar als zekere plichtigheid,
dan is elke sticht onder het dak der kerk
weggenomen, en heeft men geen *instelling*
van Christus meer, maar hoogstens een
soort vrijwillige vereeniging van menschen.

Men wordt *collegiaal*.
Toch is hiermee niet genoeg gezegd.
Het moet ook duidelijk gemaakt, wat de
prediker, om in Naam zijns Konings te kun-
nen spreken, doen moet.

Want dit spreekt wel vanzelf, het woord
van een predikant op den predikstoel met
Gods Woord gelijk te willen stellen, ware
het uiterste der onzinnigheden.

Maar hierover een volgend maal

Zelfaanklacht.

De Nederlandsche Hervormde kerk bezit
een eigen orgaan in de *Kerkelijke Courant*.
Ook die *courant* brengt de onderschei-
den incidenten ter sprake, die te Nijmegen,
te Leiden en elders binnen den boezem der
kerk onangenaam aandeden.

Ze betreft die incidenten.
Ze erkent dat haar kerk in opspraak
komt, en eindigt met een uitroep der moe-
deloosheid over zooveel onverstand en over-
moed.

Dit lezen we met genoegen.

Immers hierin spreekt niet meer de hooge
toon van de heilige, alleenzigmakende
vaderlandsche kerk, maar de toon der ne-
derigheid en der zelfaanklacht, die van het
onhoudbare van den toestand allerminst een
geheim maakt.

Toch beelde ze zich niet in, dat het met
deze incidenten uit zal wezen.

Integendeel, telkens zullen zich nieuwe
incidenten voordoen. De geesten zullen
weer onrustig worden. De strijd in het ver-
borgene tusschen richting en richting gevoerd
zal almeer naar buiten treden. En geen
twijfel of over eenigen tijd staat men in
deze onhoudbare kerk voor nieuwe, en
voor ernstiger moeilijkheden.

Dat dit eenige jaren achtereen niet zoo
was, lag alleen daaraan, dat de vrees voor
Synodale gestrengheid een tijdlang de mees-
ten in den toom hield.

Men dorst zich niet meer roeren of be-
wegen, uit behoofheid voor provisioneele
schorsing.

En met name de Gereformeerden kropen
in hun schulp.

Maar nu die vreeze allengs wijkt, en de
reactie tegen de Doleantie heeft uitgegast,
nu komt er weer meerdere ernst, meer vrij-
heidszin, meer plichtbesef aan het woord.

De duiven schuilen niet langer in haar til,
maar vliegen weer uit.

En dit nu kan niet plaats grijpen, of er
ontstaat weer zekere worsteling om den mees-
ten invloed uit te oefenen.

Wil nu de *Kerk. Cour.* dat kwaad bezwe-
ren, laat zo, even helder als nu de toestanden
onder de oogen ziende, zich dan rekenschap
geven van den weg die moet worden
ingelagen, om zulke incidenten onschadelijk
te maken, zonder dat het vrije geestesleven
gedood of de ideale kerkopvatting verloor-
chend wordt.

Maar juist hierin schiet ze te kort.
Schier nooit komt ze op de beginselen.
Bijna nooit zet ze er zich toe, om de gees-
ten in de kerk in het juiste spoor te leiden.

Haar is het liefst, als er maar van alle
kint gezweven wordt, als geen musch op
het dak zich roert, en een stift als der gra-
ven het luide van de alarmklok vervangt.

Dit nu is geen bewijs van kracht naar
van zwakheid.

Het is het oude euvel van het kerkelijk
conservatisme.

Vrede best, zij het al dat onderwijl de fun-
damenteelen ondermijnd worden.

En zoo is het niet alleen met haar, maar
evenzoo is het met de *Hervorming* en met
de confessioneele organen.

Niemand wil iets, omdat niemand weet
wat hij wil.

Het leeft alles op zien komen, in afwach-
ting van wat de ontlasting van het kreuind
zwerk brengen zal.

Dat wij in dit oordeel niet alleen staan,
blijkt reeds uit de *Geld. Kerkbode*, die even
pittig als ernstig, onder den veelzeggenden
titel van *Bezuken*, er dit van zegt:

De *Sinits* uit Nijmegen had den moed ge-
toond, om het koninklijk verzoek te weigeren,
dat, helans, van hem vergde, zijn beurt, waar-
onder de Koninginnen wenschten op te gaan,
af te staan aan een modernen collega.

Nu echter schreef de kerkeraad van Nijmegen
aan H. M. de Koninklijke-Regentes, dat deze
predikant "de wijzen heeft, waarop [Harr]
Majesteits schrijven werd beantwoord" en "met
algemeene stemmen *ondermijnd* die kerk-
raad H. M. te vercoeken, zijn verontschuldiging
te willen aannemen; alom de goddiensttoe-
stening op 10 Mei te willen bijwonen en alom
den kerkeraad te willen doen kenbaar maken
ouder wiens gehoor H. M. alsdan wenschen
op te gaan. De dienstdoende predikant verklaart
zich alsdan gaarne bereid, zijne predikatie
met de meeste bereidwilligheid af te staan aan
den predikant, dien het H. M. behagen zal aan
te wijzen".

De kerkeraad teekent zich: Uwe Majesteits
gehoorzame onderdanen.

Arme Koningin, voor wie een z. n. Raad van
Christus' kerk zich zoo vernedert.

Arm volk van Nederland, waar zoo het *gezag*
samenwerkt om alle *gezag* te ondermijnen.

Arme Ds. Smits, die eindigt met zoo te knip-
pen. Is er dan niemand in den ganschen kerk-
raad, waarin toch ook Ds. Hoogenhuyzen zit,
die iets meer voelt voor de koningseere van
den eenigen Koning over zijn durgekochte
kerk?

En dit wegwerpen der kerkelijke eere geschiedt
onder het oog van Rome. Waarlijk — de
Synodale organisatie voert, dat ambtsbesef kent!
veelen tot vele sonden!

Gelijk uit de *Hervorming* blijkt, zijn ook
de Modernen onder elkander over dit con-
flict aan het haspelen.

Maar hoofzaak is en blijft, dat de Ned.
Herv. kerk de eere van het Protestantisme
te midden eener Roomsche omgeving heeft
weggeworpen.

Zoodra aardsche (vorstelijke) personen in
het spel kwamen, raakten de verlegen heeren
de kluts kwijt, en om den Koning der kerk
die in de hemelen is, dacht niemand.

Onjuiste aanklacht.

Naar aanleiding van de *Verklaring*, die
de heer W. Hovy onlangs publiceerde, schrijft
Dr. Schot van Hardenberg in de *Overijsel-
sche Kerkbode* dit:

Zal nu de kleine groep, die zoo stout, en
voor mij althans ook aanstootelijk sprak, te-
reden wezen? Er werd uitgezwaaid in gloeiende
taal, dat men ongerust was over de juridische
faculteit. De *Heraut* bovendien deelde nog mede,
dat er een geschil bestond en dat curatoren zich
er al mede bemoeide hadden.

En nu komt deze verklaring. Zal dan die zoo
plotseling en voor slechts korten tijd uitbrekende
brand, hierdoor geheel gebluscht zijn? Deze
verklaring is, de stijl en woordenkeus wijst het
duidelijk uit, gesteld door Dr. Kuyper.

Heiligen zij, behalve wat men reeds wij, eigen-
lijk komt zeggen, is te vinden in het slot waar
staat dat de *verga*, hoe voor het onderwijs in
het gemeen en voor de onderscheidene vakken
alzonderlijk te verwerkliken zij, dat dit geheel
en uitsluitend op den grondslag der Gerefor-
meerde beginselen zal rusten van nu voortaan
een onderwerp ook van hun gemeenschappelijk
onderzoek zal uitmaken.

Voortaan zal er ook gemeenschappelijk on-
derzoek zijn.

Dat is het nieuws hetwelk ons wordt gebracht,
en daarin wordt tevens medegedeeld, dat tot op
heden dat *gemeenschappelijk onderzoek* dezelfde
zaak heeft ontbroken.

Wij meenden in onze goedgelovigheid, dat
het er al lang zoo geweest zijn, maar moeten
nu onze oogen wel gelooven.

Het staat daar duidelijk in die verklaring, dat
het nog steeds er niet was.

Hoe goed was men er toe in de gelegenheid!
Hoe begerlijk zoude het hebben moeten toe-
schijnen!

Maar het was er dan nog maar niet. Zou
dan niet kunnen worden gevraagd: Aan wie de
schuld? Of is hier geen schuld? Heeft hij, die
het eerst en zeer helder zag dat zulk een ge-
meenschappelijk arbeid noodig was, toen ge-
tracht *gemeenschappelijk* te handelen?

In bedekte termen, maar toch tamelijk
doorzichtig, wordt hier de schuld van de
nog steeds bestaande spanning aan Dr.
Kuyper gegeven.

Hij, zoo is der *langen Rede* *uwer Sinn*,
zag reeds lang in, dat een gemeenschappelijk
onderzoek noodzakelijk was, en toch
stak hij geen vinger uit, om hiertoe te
geraken.

Alzoo op hem de *eerste steen*.

Deze bedekte aanklacht van Dr. Schot
doet ons leed, omdat ze ons noopt te zeg-
gen, wat we anders liever verzwegen had-
den, t. w. dat deze aanklacht te eenen male
onjuist is.

Zwart op wit, in heel een reeks van stel-
lingen gebracht, zou aan Dr. Schot het
onvraagbare bewijs zijn te leveren, dat Dr.
Kuyper, evenals meer andere collega's, reeds
voor jaren, meer dan eens, pogingen heeft
aangewend, om tot zulk een bespreking van
de beginselen te komen.

Meer zeggen we hiervan niet.
Dr. Schot acht dat hij, de zake der
Universiteit aldus besprekende, de tolk is
van de overgrote meerderheid van onze
leden en begunstigers en dat zij die van
eenige bezorgdheid blijf gaven, slechts een
klein groepje zijn.

Nu het is begrijpelijk, dat hij, in die voor-
stellige afzende, vonnis strijkt, op een
wijze, die voor den kenner geen oogenblik
steek houdt.

Ten overvloede werpt hij in zijn jongste
nummer nu reeds den *tweden steen* op Prof.
Dr. Rutgers.

Voor wien zal de derde zijn?

Een trouwe broeder heengegaan.

Dit nummer van ons blad mag niet ver-
schijnen, zonder dat een woord van dank-
bare nagedachtenis zij gewijd aan onzen
broeder De Jong, die in Amsterdam aan
het hoofd der grootste Gereformeerde school,
we durven haast wel zeggen aan de grootste
Gereformeerde school in ons vaderland,
jarenlang met zoo ongemeen talent en met
zoo kennelijk zegen arbeide.

Hij timmerde niet aan den weg, en be-
hoorde niet tot die mannen in de plaatsen
der eere, wier naam heel het land door
weerklinkt.

Maar juist onder mannen, gelijk hij, van
den tweeden rang, als we ons zoo mogen
uitdrukken, belijft het God den Heere niet
zelden ons van die uitnemende karakters,
van die heldere koppen, van die trouwe
broeders te schenken, die de kracht van het
werk, dat in 's Heeren naam ondernomen
wordt, zoo ongemeen verhoogen.

Zoo is het op maatschappelijk en staat-

kundig gebied, maar vooral op het gebied
van het onderwijs.

Onder onze broederen onderwijzers hebben
we zoo uitnemende mannen, die in stilte
maar met een trouw die boven onzen lof
is, hun taak vervullen, kracht zoekend
in het gebed, al de energie van hun hart aan
de taak wijdend, waartoe hun God hun ge-
roepen had, en die aldus voor breede kringen
van onze bevolking een zout zijn dat
het bederf weert.

En zulk een broeder was onze De Jong.
Gemind op zijn school, op de handen
gedragen door zijn onderwijzers, door de
ouders der kinderen geliefd, en in heel de
buurt waar zijn school gevestigd was, ge-
eerd als een vraagbaak en leidraad, in wien
men van alle kant zoo vast vertrouwen
stelde.

Zulk een man op betrekkelijk niet ouden
leeftijd te moeten verliezen is een harde
slag voor het Christelijk onderwijs te An-
sterdam, en moeilijker zal het zijn, zijn plaats
zoo te vervullen, dat straks het gemis niet te
zeer gevoeld wordt.

Toch klagen we niet, en zuchten niet als
die geen hopen hebben.

De Heere onze God is vrijmachtig in
wat Hij geeft, en in wat Hij van ons neemt.
En daarom Hem de lof en de eere voor
wat Hij zoo rijk en zoo mild in dezen trou-
wen broeder geschonken had.

Kuyper.

Uit de Pers.

Van "stijl" gesproken; niet onwaardig is wat
Da. Gispin in de *Basin* schrijft over Calvi-
nisten, die van den *Cabinetstijl* niet weten
willen.

Hij zegt er dit van:
Een paar maanden geleden liep ik met een
ambtenaar uit een andere stad langs een fraai
Roomsch geschild, een indrukwekkend stuk bou-
kunst. Mijn ambtenaar van buiten, wien het nog
aan opmerkingen over noch aan wijzigingen nadenken
ontbreekt, werd dadelijk getroffen door den indruk
dien dit gebouw maakt, en reidde ja, de Room-
schen hebben stijl!

En daarop is meermalen de aandacht gevestigd,
ook waar t geldt de bouwwerken, die aan het
ministerie in den Haag worden ontworpen en van
Rijkswaag worden uitgevoerd. Het Rijksmuseum
te Amsterdam en het Centralstation zien er ge-
heel anders uit dan b. v. het Paleis op den Dam
of de Westerkerk der Ned. Herv. Gemeente. Men
vergelijkt, om iets te noemen, maar eens de
grootste beeldhouwwerken van het Paleis met
de gekleurde en vergulde poppetjes van het Rijks-
museum, en men ondervindt dadelijk een anderen geest,
die in beide bouwwerken zich openbaart.

Doch hierover wilde ik eigenlijk niet schrijven,
maar gebruik het slechts als een aanloopje om tot
mijn doel te komen.

Ik wilde u eenvoudig zeggen, dat veel onaan-
neemheden in ons kerkelijk leven daaruit ontstaan,
dat de geestelijke bouwstijl der Calvinistische vade-
ren zoodanig in het vergeetboek is geraakt, dat iemand
die er de aandacht op vestigt en er naar streeft
dien stijl weder in eere te brengen, spoedig hoort,
dat hij een *driver* van nieuwheden is, dat men van
al die nieuwheden niets moet hebben, dat men
met het eenvoudige volk houdt, dat van
nieuwe leerlijnen en nieuwe gebruiken niet ge-
diend is.

De Roomschen hebben stijl. Zij kunnen bouwen,
en bouwen zooals zij bouwen, omdat zij een ge-
bouw in hun geest hebben, dat zij in de vormen
der stoffelijke bouwkunst symboliseren en uit-
drukken.

En ook de oorspronkelijke Calvinisten hadden
stijl. De vaders van Wezel en Emden en Dordt
hebben niet maar, op goed geluk af, eenige be-
ginselen gemaakt en een reglement aangenomen,
maar grondig geleerd en architectonische lijnen
getrokken, waardoor met alleen een solied, maar
ook een schoon gebouw vrees; een Gerefor-
meerde kerk, die positief krachtig en welsprekend
tegenover de Roomse kerk en haar stijl staat.

Het Paleis op den Dam staat daar nog altijd
ongeschieden als een wonder der bouwkunst, en
de groote receptiezaal, naar men zegt de hoogste
zaal van de gansche wereld, wier majestueus ge-
dachte, zonder pilaren of enig ander steunsel ge-
dacht, is nog onvervuld en onbegrepen de-
zelfde, als toen zij het eerst betreden werd, de
bewondering opwekkend van landgenooten en
vreemdelingen.

Maar met de Gereformeerde kerk is het anders
gegaan. Zij is gebleven en verknocht, door veler
opzichten, die met veripet en verguld het
moet wilden maken, en intusschen haar beroofd
hebben van gedaante en heerlijkheid.

En wel is restauratie meer dan eenmaal be-
proefd, maar altijd zonder een gevolg, dat beslis-
send was. Men is den stijl kwijt. In die enkelen,
die den stijl der vaders bestudeerd hebben en
bevoegd zijn te zeggen: zoo is de stijl en zoo moeten
we bouwen of verbouwen, vinden den felsten tegen-
stand, niet van de Roomschen, maar van het nakroost
der Gereformeerde voorgelichten zelf, den felsten
tegenstand van hun eigen broeders.

Door den loop der omstandigheden, en ook
door den invloed der ambtelijke, die het maats-
chappelijk leven meer en meer gijp beheerschen,
bestaan de Gereformeerde gemeenten of kerken
bija geheel uit architecten. Eenvoudige werklieden
zijn in de minderheid en worden zeldzaam.

Vandaar het verschijnsel, dat men zooveel aan-
merkingen hoort op den bouwstijl van Wezel en
Emden en Dordt, en van de volkomen machts-
loosheid om er iets beters voor in de plaats te
stellen.

Indien gij dan hoort van scheuringen en geruch-
ten van scheuringen, zoo verwonder u niet. Want
deze dingen schijnen te moeten geschieden, naar
het rechtvaardig en ondoorgedrukt oordeel Gods
over ons, al zijn ze ook in strijd met des Heeren
geopenbaarde wil.

Naarmate de Gereformeerde kerk in ons land,
als *publieke kerk*, meer afneemt en geruïneerd
wordt, neemt het verenigingsleven in omvang en
bloot toe. Welk fatsoenlijk, met den tijd meeleven
mensche, of ernstig Christen is niet lid van een of
meer verenigingen? Sinds 1855, toen we een wet
kregen op het recht van vergadering en vereeni-
giging, is het verenigingsleven sterk ontwikkeld,
en geen maand gaat er schier voorbij, of de *Staat-
smaats* bevat de Koninklijke goedkeurende Statuten
van een nieuwe vereniging. Al die verenigingen
hebben natuurlijk een goed doel, en daarom mag
dat stroven niet afgekeurd worden, want wie mag
het goede tegengaan?

In de vorige week zijn we weder eens verenig-
rijke geworden, die onvolkomen denken
doet aan art. 55 der Dordtsche Kerkenordening.
Deze vereniging stelt zich ten doel, de uitgave te
bevoorleden van goede, Christelijke lectuur voor
kinderen en jongelieden. Opdat niet rijp en groen
aan de markt gebracht en, zonder nauwkeuring
onderzoek, door de pers aanbevolen worde, wij men
het werk van schrijvers en uitgevers vooraf, door
daarvoor bevoegde personen, doen onderzoeken. De
uitgevers zullen dus, om aanbevelingen te verwe-
ven, voortaan hun uitgaven naar de Commissie
moeten zenden, gelijk de goud- en silversmeden
hun werk naar de keurkamer, en geestelijke
gebede te worden, alvorens het in de magazijnen
mag worden opgenomen en ten verkoop aange-
boden.

Dat zulk een controle eene goede zijde heeft,
zal, dunkt mij, menigkeits bewat kunnen worden.
Maar ook hieruit blijkt weder, hoe ver de vaders
zagen en welken practischen blik zij op het leven
hadden.

Vooraf den wensch dat de *informatie*, maar
ook de *initiatie* der Engelsche Methodistische
kinderliteratuur, moge gestuit worden, deelen we
geheel.

Laat liever onze Calvinistische vrouw van de
Engelsche dames leeren, wat toewijding en
liefde vermag, om ook aan onze kleinen lec-
tuur naar hun jaren te verschaffen, maar laat
zij het dan doen in degelijk Calvinistischen
geest.

O. a. daarin dat het kind haar niet een Joden- of
Heidenkind zij, tot tijd en wijle het zich be-
keert, maar dat het 'in Christus geheiligd,'
'verigenaam des koninkrijks' en met den Doop
'bezegeld' is.

Kuyper.

Buitenland.

Duitschland. De broedergemeente
en de Ritschlianaansche school.

De beweging, die ontstaan is door het geschrift
van den predikant Kintzer, leeraar van het
Bazelsche Zendinggenootschap, over "het recht
en het onrecht der Bijbelcritiek," schijnt nog
niet tot stilstand te willen komen. Er verschijnen
allerlei betuigingen voor en tegen Kintzer en
ook wordt menige pijl afgeschoten op de leiding,
die in Basel aan de Zending gegeven wordt.

Onlangs is nu ook het bestuur van de broeder-
kerk (Herrnhuters) in deze zaak betrokken.
Twee in Württemberg gestationeerde broeders
hadden medegedeeld, dat men in de broeder-
gemeente van oordeel was, dat Kintzer, en de
andere leeraars van het theologisch seminarium
de z. g. moderne theologie waren toegedaan, of
liever voor aanhangers van Ritschl moesten ge-
houden worden. Zij verzochten daarvoor van
"Unitas-Aeltesten-Konferentie" opheffing. Ge-
noemd lichaam liet zich niet onbetuigd en gaf
een "open brief van de directie van de Evan-
gelische broederkerk in deze zaak het geschrift van
Kintzer over Bijbelcritiek in het licht.

In dit geschrift wordt er op gewezen, hoe de
Generale Synode in 1880 uitsprak, dat de He-
ilige Schrift erkend moet worden als "de enige
en beslissende bron voor geloof en leven" en
als de openbaring Gods aan de menschen."

Daarin ligt volgens de hoofden der broederge-
meente het beginsel van zijne inspiratie. Daaren-
tegen wil de broedergemeente niets weten van
eene vaststelling omtrent den aard en de wijze,
als ook van den omvang van de inspiratie,
reeds daarom, wijl in de Schrift zelve daarvoor
geen getuigenis te vinden is. Zij ziet daarom
in de leer van de woordelijke inspiratie eene
opvatting, die zich in den loop der tijden in de
Christelijke kerk gevormd heeft, en kan in het
vasthouden of prijsgeven der leer geen kenteek-
ken voor geloof of ongelooft vinden.

Zij dunkt daarom ook onder de leeraars en
leeringen van haar theologisch seminarium te
Gnadensfeld zeer verschillende opvattingen van
het inspiratiebegrip en verlangt van allen alleen,
dat zij zich geloof en consistentieus zich aan
de Schrift zullen onderwerpen, als aan de bron
van ons zaligmakend geloof. Maar zij kan niet
verwachten, dat er onder de jongere theologen
menigvouden te vinden is, die "voor dit oogenblik"

zich niet onder de Schrift buigen kan; maar
zij geloof in dit geval geduldig te moeten af-
wachten, tot de tucht des Geestes, dezulken in
het verdere leven binnen de perken des ge-
loofs terugvoert, of in een ander geval hen
noodzakelijk zal, eene gemeente te verlaten, di
toch heden nog vast op den bodem van het Bij-
belsch geloof staat."

Schoon de broedergemeente tegen de bui-
tenopzichten van de moderne theologie strij-
den wil en moet, toch wil zij in den strijd voor
tegen Kintzer geen partij kiezen, daar het
daarbij gaat over onderscheidene leeropvattingen,
en het haar beginsel is zich niet te mengen in
twisten over leer en beginselen, maar veel meer om
de eenheid, d. i. de geesteseenheid des geloofs
bij alle leersverschillen te verkondigen en te
beoefenen. "De Heere heeft de broederge-
meente juist daarvoor gezet, dat zij eene plaats
zij, waarin boven alle leerwisten, die de Christen-
en geloofsvan van elkander vervreemden,
hooggehouden worde de eenheid des geloofs,
de vredeband der liefde, de eene zalige hoop
van het hemelrijk."

Ook wordt in genoemd stuk nog de vraag
ter sprake gebracht, of de leeraars te Gnadensfeld
zouden onderscheid tot de "Ritschlianen" te
rekenen zijn. In letterlijken zin, zoo zeggen de
Aeltesten, kunnen zij niet alzoo genoemd worden;
wel hebben zij zich vele wetenschappelijke be-
schouwingen van Ritschl, zoowel als van de
nieuwere historisch-kritische richting eigen ge-
maakt, met het behoud van het geloofsvan stand-
punt van de broedergemeente, maar vele jongere
theologen neigen tot eene richting, die ons niet
verenigbaar schijnt, met hetgeen de Heilige
Schrift als geloof bevattend leert. De broeder-
gemeente loopt in dezen strijd op den Heere,
die tot de overwinning leiden kan.

Onze lezers kunnen uit dit alles zien, hoe in
den grond der zaak de vertegenwoordigers der
broedergemeente eene positie hebben ingenomen,
die het voortwoekeren der Ritschlianaansche be-
grippen moet bevorderen. Wij vreeszen, dat de
jaanverlijke gevolgen dezer houding zich weldra
zullen laten gevoelen en dat de sympathie der
Christenen voor de Bazeler Zending zeer zal
verlaaten.

Nog iets over het plan tot
stichting eener vrije theolo-
gische faculteit.

Het plan tot het stichten eener vrije theolo-
gische faculteit is door den president van den
opperkeraad Dr. Barkhausen, gelijk wij me-
dedeelden, zoo scherp veroordeeld, dat zij, die
het opperden, allen moed hebben verloren. Het
schrijven van Dr. Barkhausen, waarin de ge-
dachte van eene vrije theologische faculteit
zoover mogelijk wordt weggeslingerd, waarin
er zelfs dreigingen worden gezet tegenover Von
Rodelschwing, die daarvoor durfde reppen, is
gepubliceerd, en dit geeft aan de *Deutsche Ev.
Kerkbeweging* aanleiding, om daarover den
hooggeplaatsten kerkman te kapitelen. Dit doet
ons engeogen, en het is ons een bewijs, dat niet
alleen in Duitschland's kerkelijke wereld de
moedigheid het hoofd buigen, wanneer een mach-
tebbende heeft gesproken.

De inhoud van het schrijven van Dr. Barkhausen
is dan ook wegens geschied, om de ontruste con-
scientien tot rust te brengen. "Hoogst bedenke-
lijk en noodlottig" noemde hij de gedachte
van Von Rodelschwing. Maar geen woord laat de
president van den opperkeraad hooren over
het noodlottige en hoogst bedenkelijke, dat elk
jaar van de universiteiten eene reeks jongelieden

in den dienst der kerk treden, die de ongeloofts-
theorien, door hunne hooggeleerden ingeprent,
nu ook in de gemeente gaan verkondigen. Dr.
Barkhausen verklaarde, dat hij het oprichten
van eene vrije theologische faculteit met alle
de hem ten dienste staande middelen zou tegen-
gaan; doch hij zeide niet, wat hij dan doen
zou, om de bestaande theologische faculteiten
te verbeteren. Alle waardeering zelfs van de ge-
dachte waarvan het plan van Von Rodelsch-
wing uitgegaan is, wordt gemist.

Overigens kan genoemd orgaan het plan tot
het oprichten eener vrije theologische faculteit ook
niet toejuichen, al geeft de redactie ook toe, dat
de toestand van de opleiding tot den dienst der
Evangelische kerk in Pruisen allertreurigst moet
genoemd worden. Men gevoelt het zeer goed:
*alleen eene vrije kerk kan eene vrije universiteit heb-
ben*, en men heeft dit ook rond en ruiterlijk uitge-
sproken. Ook vrees men, dat, gelijk thans de toe-
stand is, mannen en middelen voor zulk eene vrije
theologische faculteit ver te zoeken zijn. Maar wat
dan te doen? Men wil tegen de doolleele strij-
den in de verschillende Synoden; men zal de
staatsregering toeroepen, dat zij het niet ver-
antwoorden kan, de kerk der reformatie te hel-
pen verwoeten; men zal van de kerkbesturen
eischen, dat zij zeer scherp zijn bij het geven
van hunne adviezen in zake het benoemen van
professoren in de theologie. Dalgene waar t
het meest op aankomt is, dat de minister van
onderwijs de leerstoelen bezet. Men houdt er
zich van overtuigd, dat de gebeurtenissen der
laatste jaren de regering aanleiding geven aul-
len voor de theologische faculteiten in de toe-
komst met grootere zorgvuldigheid de mannen
uit te kiezen, van wie men kan verzamelen, dat
zij de ware

gen der geleerden zijn er op uitgelepen, om onze geleetheit aan het leven te bevestigen, hetgeen het toppunt van onredelijkheid schijnt bij een wezen dat sterft.

Daarbij toont Brunetiere aan, dat de taalwetenschappen ook al niet verder brachten. Wanneer in n stuk voor stuk in Marcus Aurelius of in Epictetus de verspreide deelen van de bergrede terugvond; wanneer de geest der Stoici niet het tegendeel van die van het Evangelie was, dan blijft nog altijd over, dat de bergrede de wereld veroverd heeft en dat Marcus Aurelius en Epictetus niets hebben uitgewerkt.

De Hebraïci zonden ons toonen, dat wij in den Bijbel een boek hebben als elk ander boek, de Ilias of Odyssee van Israel, en het is niet te ontkennen, dat de wetenschap niet eens met zekerheid heeft kunnen uitmaken, wanneer de Odyssee is geschreven. Er zijn minstens zes of zeven meeningen omtrent den oorsprong of omtrent den schrijver van de vijf eerste boeken van Mozes, en als wij den datum van samenstelling dier boeken willen laten vallen in de dagen van Josua, of van Saul, of van David, of van Salomo, of van Josia, of van de Babylonische ballingschap, of van Ezra, of van Nehemia, of van den eersten Ptolemaeus of zelfs van de Macabeen, dan kan dit, en de meesters van de moderne philologie zullen ons daarvoor de redenen opgeven, die men begeert.

Ook de historische wetenschappen hebben het niet beter gemaakt. Men maakte zich druk met de vraag, of de Koningen al dan niet hebben bestaan? Maar de groote quaestie is, of er een wet der historie bestaat en in welke mate wij daaraan onderworpen zijn. Zijn wij onze eigene meesters? Of zijn wij slaven van een hogere kracht? Spoeden wij ons naar een of ander kennelijk doel? Of al die vragen: geen antwoord. Al kan men niet van een totaal bankroet der wetenschap spreken, toch heeft zij gedeeltelijke fallichten geleden, die haar crediet zeer hebben vermindert. Men meende, dat men, volgens de uitdrukking van Taine, «de redelijke wetenschappen aan de natuurlijke moet vastkoppelen», maar daarmede is men niet voornemens. Indien wij aan het Darwinisme de vraag stellen, hoe wij ons hebben te gedragen, zou het ons afschuwelijke lessen geven.

Al heeft Brunetiere geen groot gewicht aan eenige vrome declamatie, die men tegenwoordig in de «*Revue française*» of in «*L'Autorité*» vindt, toch is het waarheid, dat de wetenschap zijn prestige verloren heeft en de godsdienst heeft het ten deele herwonnen. Is zulk een bekentenis van een liberaal als Brunetiere niet merkwaardig?

WINCKEL.

Door Kinderen.

UIT HET VUUR GERUKT.
XVIII.

IN BENAUDHEID DES HARTEN.

«Werd Frederik duidelijk, dat het gevaar hem elk oogenblik meer begon te dreigen. Een deel van het schip stond reeds in volle vlam, en hoog flakkerden langs het touwwerk en de zeilen de vurige tongen, terwijl de vlam, door den wind aangewakkerd, telkens meer woedde kreeg. De luit op het dek was ondergelig, al was de wind niet naar de zijde waar het scheepsvolk elkander verdrong.

Een boot naderde. «Tien, twintig man springen in zee en zwommen er heen. In een oogenblik was het vaarlijk vol en roede weg. Meer andere schuiten naderden. Ploegeling echter dreunden weer ontzettende lagen beneden, terwijl vuurstralen door den nacht schieten. Frederik wist nu vanwaar dat geluid kwam. Doch met schrik zagen hij en anderen, hoe verscheiden booten na de laadhandeling der kanonnen achteruit weken. Blijkbaar wisten de bootslieden niet, dat het geschut slechts met kruit was geladen en vreesden zij door kogels te worden getroffen. Wel schreeuwde men hun van 't schip toe, dat zij gerust naderen konden, maar in het geras ging het geluid verloren of 't werd niet begrepen, en menige boot, waagde zich niet dichterbij.

Natuurlijk waren de sloepen, die 't schip naderden, in een onmenig geval. Aan blusschen dacht niemand meer. Ieder zocht slechts 't leven te redden. De vlammen wierpen een heil licht op het schrikkelijk tooneel. Men hoorde hier schreeuwen en gillen, ginds vloekten en hieren; verscheiden matrozen, die 't gewaagd hadden in zee te springen, maar onmachtig waren zich boven water te houden zinken om hulp schreeuwend in de diepte weg. Anderen wierpen stukken hout, vaten en kisten overboord, en klemden zich daaraan vast, in de hoop zoo een boot of het vasteland te bereiken. Doch de wind droef hen juist daarvan af. Menigen verzonk, door anderen onopgemerkt, in de diepte. Wie nog op het schip waren, schreeu slechts de dood, 't zij in het water of in het vuur, te wachten.

«Waren vreemde oogenblikken ook voor Frederik. In enkele minuten was 't alsof zijn gehele leven hem voelgig ging, inzonderheid de laatste maanden, waarin hij zoo vaak op verkeerde wegen had gewandeld; al dat zondige stond hem nu eensklaps voor oogen, en met kracht kloekten hem weer de waarschuwingen in de riel door den Hollandschen stuurman en den kapitein Todd hem nog pas gegeven. «*Als*» had de eerste nadrukkelijk gezegd. En nu — wat zou er van alle plannen komen?

«Werd Frederik benauid, ontzettend benauid. Daar hoort hij achter zich een geschreeuw: «een boot! een boot!» Tegelijk ontstaat een geweldig gedrang. Hij wil zich vastgrijpen; vergeefs! Een oogenblik nog — en hij ploomt van het hoog schip neer in het water!

Hoe 't kwam, kon Frederik zich niet verklaren, maar zeker is, dat hij, de oogen openende het nu fel brandende schip op een tamelijk grooten afstand bespunde. Om hem heen was het stikdonker. In de verte onderscheidde hij bij 't licht der vlammen nog de dooreenwienende menschenmassa op het schip.

Geluklijk was Frederik een goed zwimmer. Toch, dat wat hij, was hij verloren als geen boot hem opnam. Met alle kracht zwom hij daarom naar den kant, waar hij de booten had bespund, al kostte het hem moeite zich tegen wind en golven op te werken. Ja, wel ging er intusschen in zijn ziel veel om, bij de ontzettende gelachte aan dood en eenwigheid, die hem zoo nabij scheen. Wanhoop greep hem aan, doch op 't zelfde oogenblik was 't als werden hem de woorden van den stuurman toegeroepen: alles is in Gods hand, en Frederik riep uit: «o, God, behoud mij, bewaar mij van den dood!»

Eensklaps slaat hij met de hand ergens tegen aan. Dat deed geweldig pijn, maar hij lette er niet op en greep toe met al de kracht van een

die in doodgevaar verkeert. Wat het was kon de zwimmer niet onderscheiden, maar in elk geval dreef het, en toen hij er zich aan vastkleemde, zich er op werkte, zinkte het niet, maar dreef hem. 't Was hoog tijd, dat hij een steunpunt kreeg, want de krachten begonnen hem te ontzinken. Zeker was zijn zitplaats ver van gemakkelijck, en moest hij alle moeite doen om in evenwicht te blijven, maar toch ontglipte aan zijne lippen met een zucht: «o, Heere, ik dank u», terwijl hij daar voortgleed over de diepe, donkere wateren en deed wat hij kon om het land te naderen.

Intusschen dreef het stuk hout waarop hij zich bevond, al nader bij het brandende schip. Duidelijk kon Frederik nu zien, hoe het daarop en daarbij toeging, en voor een oogenblik vergat hij zijn eigen gevaar.

't Was een ontzettend tooneel. Langa touwen en ladders trachtten zij, die nog op het steeds teller brandende vaartui waren, af te klimmen; rook en vlammen sloegen om hen heen. Een paar der booten van de *Charlotte* waren, na 't verbranden der touwen, in zee gestort; vijftig, zestig handen grepen zulk een boot aan, en Frederik zag voor zijn oogen hoe er een, te zwaar beladen, omsloeg en in de diepte verloor. De andere booten waren in der haast neergelaten en roedden overvol weg. Niemand lette op de velen die in het water lagen, om hulp roepend, maar vergeefs. Wel bespeurde Frederik, hoe van de landzijde steeds meer redders opdaagden, maar daar het aan een zijde vlak voor het schip, duister was, kon men velen, die met den dood worstelden, noch zien noch redden.

Opnieuw overviel Frederik een geweldige angst. Hij zag den dood letterlijk voor oogen en in de benauwdheid zijns harten riep hij ernstig tot God en smeekte, al was 't met enkele, half uitgesproken woorden, om vergeving voor al zijn kwaad, om redding uit den doodnood. Nu en dan hiet hij een luid geschreeuw aan, doch 't scheen, dat niemand hem hoorde of op zijn geroep, onder dat van roepen, letten was. Zoo, al roepend uit het hart en uit de keel, dreef Frederik in dien schriklijken nacht voort, verstijfd door den koelen wind die tegen zijn doorwaatte kleederen blies en elk oogenblik in gevaar in zee te vallen. Eindelijk scheen 't hem toe als zag hij iets meer. Hij sloot de oogen, toen onverwacht 't geluid van riemlagen hem wekte. Hij schrikte op en gaf een luiden, rauwen kreet.

«Stop!» hoorde hij een krachtige stem roepen, «daar drijft wat!»

«Enige oogenblikken later voelde Frederik hoe sterke handen hem aangrepen en wegrukten. Toen begat hem zijn bewustzijn. En hij kwam eerst weer tot zich zelf lang na den middag van den dag, welke op dien van den brand volgde. Zeven à acht uur had hij op zijn vlot doorgebracht.

Toen onze vriend weer tot zich zelf kwam, bevond hij zich in een groote zaal, waar een aantal beelden stonden. Verbaasd zag hij om zich heen. Overal ontdekte hij menschen, blijkbaar zieken. Hij wilde opstaan, maar een hevige pijn in de leden belette het hem. Een man, in een lang, zwart kleed, een ziekenoppasser, trad op hem toe en sprak hem aan; doch Frederik begreep hem niet, en de ander was evenmin in staat de vragen, die onze vriend hem in 't Hollandsch deed, te beantwoorden. Na een glas warmen en goed gekruide wijn gedronken te hebben sloep Frederik echter spoedig weer in.

Toen hij opnieuw ontwaakte gevoelde hij zich veel beter. Hij kon zich oprichten. 't Was nog vroeg in den morgen; alleen de oppassers sliepen niet. Frederik dacht even na; al wat er gebeurde was in dien schriklijken nacht kwam hem voor den geest. Hij wenkte een oppasser, en nu beter begrijpend dan eerst dat zijn Hollandsch hem niet veel helpen zou, trachtte hij zoo goed en kwaad als 't ging in 't Italiaansch een paar vragen te doen.

De man antwoordde weinig; hij beduinde Frederik kalme te zijn, en zei hem dat dien middag iemand zou komen om hem, Frederik, te spreken. Op den bepaalden tijd verscheen de aangekondigde persoon. 't Was een Britsch zee-officier, Frederik herkende hem dadelijk als dengene met wien hij kapitein Todd liet laat bij het ruim der *Charlotte* had gezien.

«Wat is de kapitein?» vroeg de zieke haastig.

«Bedaar vriend!», antwoordde de ander. «Wat de kapitein op het oogenblik is weet ik niet, maar zeker is, dat ge hem niet spreken kunt.» Met grooten ernst werden die woorden uitgesproken. Toch vermoedde Frederik niet aanstands wat treurige betekenis er in verborgen lag.

HOOGENWIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Hijken (Dl.), J. C. van Mantgen te Borge (Dl.).

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Oosterwijk en Stavoren (cl. Sneek) H. J. de Groot, cand. te Zwolle. — Goudriaan (cl. Dordt) (toez.) en Rasmus, N. C. B. B. B. cand. te Utrecht. — Sluiswijk (cl. Gouda), M. J. Bronders, cand. te 's-Gravenhage. — Melissat (cl. Breda), A. van Gest te 's-Gravenhage. — Cats (cl. Goes) en Nijveen, E. G. J. Bal, cand. te Rotterdam. — 's-Heerlaan (cl. Zierikzee), Overende en Driewegen (cl. Goes), Sijbrandus (Schouwen), F. C. van de Plamsche, cand. te Utrecht. — Ganseren (bij Zalt-Bommel), A. ten Have te Polbroek. — Linschoten en Ruitum (cl. Middelburg), C. Touw W. cand. te Breda. — Esnorta, W. M. van der Schans, cand. te Leiden. — Est (bij Geldersland), A. van der Flier G. J. te 's-Gravenhage. — Maarsseburg, c. a. (gen. Zips), R. E. Wieringa te Hoogewoud. — Blad (c. a. A. van Veen te Acquoy (gen. Beesd). — Bergum, D. Sijpkens te Schellinkhout. — Oudenhoort, H. Rombach te Hoonsterwaag. — Mastenbroek, B. Zoete te Angeltunga. — Nieuweschans c. a. M. Wassenaar te 's-Gravenhage. — Ferwerd en Wijk (bij Heusden), W. v. d. Waal te Moerkapelle (cl. Rotterdam). — Terwisel (Ooststellingwerf), J. Heukema te Oosterschelde (Dl.). — Garriwerf, J. Hengst, cand. — Appelscha, R. Bennink Bolt te Zwammerdam.

AANGESOMEN: Rheden (cl. Wijk bij Duurstede), W. de Lange te Gorkum. — Stevensweert, C. H. Bosch, cand. te 's-Gravenhage. — Enschede, C. Wouman te Aartschot. — Ouderkerk aan den IJssel, D. Bonstra te Oene (Veluwe).

BEKANKT: Hellew en Stadskanal, J. A. van Leussen te Angerlo. — Zierikzee, C. G. Menzel te Zaandijk c. a. — Loosdrecht, J. K. Klomp te Lunteren. — Makkings (Oost-Stellingwerf), H. Blankstein te Oldelocht (West-Stellingwerf). — Hellew (gen. Hanneb) en Brachstercompagnie, A. van Veen te Acquoy (gen. Beesd). — Willemsdorp, H. W. A. Voorhoef te Reldken.

Eensklaps slaat hij met de hand ergens tegen aan. Dat deed geweldig pijn, maar hij lette er niet op en greep toe met al de kracht van een

Advertentie.

Den 1sten Juni a.s. hopen onze geliefde Ouders:

H. J. VAN ALPHEN

EN

P. J. VERDONK,

BEZIT

25-jarige Echtvereeniging

TE HERDENKEN.

Huone dankbare kinderen:

M. VAN ALPHEN.

J. G. VAN ALPHEN.

Rotterdam, 25 Mei 1895.

De Heere gaf ons heden een MEISJE, en nam het weder; wij vertrouwen, tot Zich

W. DE JONGE.

J. DE JONGE.

De Lier, 22 Mei 1895

L. G. WEISZ & Co.

Commissarissen in Rhoen.

Prinsengracht bij de Prinsenastraat,

No. 167.

AMSTERDAM.

Een net Burgermeisje, 22 jaar, Geref. hiel-

denis, zag zich gaarne geplaatst ter

Assistentie in de huishouding

of voor kinderen, heeft in een Christelijk gesin.

Blijven fr. h. C. G. Thomaas Hout.

De ORGELS van:

Breebaart's Orgelhandel

zijn algemeen bekend, geliefd en in gebruik.

Vraag de merken:

STORY & CLARK,

WORCESTER,

SMITH.

22, Damrak 22,

AMSTERDAM.

80 stuks getimmerd.

Vraag Catalogi.

Gereformeerd Gymnasium,

TE ZETTEN.

Ouders of Voogden, die niet den nieuwen

Cursus en Leering op het Gymnasium

te Zetten wenschen geplaatst te zien,

geleiven zich voor 1 Juli aan te melden bij den

ondergetekende.

Het Kost- en Leergeld bedraagt f 500 's jaars.

Het Toelatings-Examen wordt D. V. in

de maand Juli gehouden.

Mr. D. P. D. FABRIS.

Voorzitter van het Curatorium.

Amsterdam, 17 Mei 1895.

Gereformeerd Gymnasium,

TE AMSTERDAM.

Het TOELATINGS-EXAMEN voor den

nieuwen Cursus zal worden gehouden in

de eerste helft van de maand Juli a.s.

Zij, die wenschen toegelaten te worden, moeten

zich aanmelden vóór 1 Juli bij den onder-

getekende.

PROGRAMMA's zijn te verkrijgen a 25 Cent.

Dr. J. WOLTER.

TE KOOP voor den meestbiedende!

STARING, Zakelijk Woordenboek des Bijbels.

PATRUK, POLUS en WELS, Bijbelverkl. KLINKENBERG,

Bijbelverkl. OWEN, Over de Hebreën. BONNET,

Over de Hebreën. VITHINGA, over Jezaja, en

meer andere.

Oude Theol. Werken. Alles compleet,

zeer aardig, mooie solide banden.

Adres: P. JONGMAN, Boekh., Zutphen.

Hulpbehoevende kerk

te HELMOND.

Met vriendelijken dank aan de gavers

vermelden wij de ontvangst van f 145, gevonden

in de collecte van kerk B te 's-Gravenhage

en later van f 1 uit de collecte van de kerk te

Maasland, de laatste voor de op te richten Chr.

school te Helmond.

Deze gaven verlijden ons uitermate zeer,

niet alleen omdat er uit blijkt, dat hier en daar

nog broeders of zusters zijn, die ons in liefde

gedenken, maar ook omdat wij daarin een be-

gin van verhooring mogen opmerken van ons

gebed tot God, om ons niet tot een spot der

modernen of een aanleiding van Rome te doen

worden, wanneer wij onze schulden niet zouden

kunnen aflossen. En waarlijk daartoe zoude 't

weldra komen, indien wij niet verder geholpen

worden!

Door de Clavis en zoo wij op onze ingedijnde

aanvraag nog steeds hopen, ook door Deputaten

voor hulpbehoevende kerken, wordt in de be-

diending der Woon- en der Sacramenten voorzien,

maar zelf moeten wij zorgen, dat de schuld, die de

hypothek op ons kerkje rust, worde afgedaan.

In eigen kleine kring ontbreken daartoe de

middelen. Bovendien hadden wij verleden jaar

belangrijke kosten voor reparatie, zodat onze

kas zoo goed als ledig is. Nu willen sommigen

wel, dat wij ons kerkje maar verkoopen en

maar het bedrag dat wij buiten 't vaste inkomen

jaarlijks noodig hebben is betrekkelijk zóó ge-

ring — tusschen de 200 en 250 gulden — dat

wij daarvoor te dezer plaatse nergens een ge-

schikte gelegenheid tot samenkomst zouden

kunnen verkrijgen. Ware dit anders, wij zouden

geene vrijmoedigheid hebben, om onze nooden

bekend te maken.

Daarom doen wij ook nu een beroep op de

Christelijke mededeelzaamheid van meer bevoor-

rechte Broeders en Zusters en vragen hen om

een gave der liefde tot instandhouding van ons

kerkje alhier.

Namens den Kerkeraad

G. VISSER, Voorz.

Joh. ESMEIJER, Scriba.

Helmond, 21 Mei 1895.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAM 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten, Sluiten PROLONGATIE en BELEENING. Nemen gelden A DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Het Bestuur van de Vereeniging voor L. O.

op Geref. grondslag te Amsterdam, verlangt

voor eene der scholen der Vereeniging

een HOOFD.

In aanmerking kunnen komen Hoofden van Christelijke scholen, die lid zijn van éne der Geref. kerken en in het bezit van het diploma van het na-examen van den Schoolraad en van C. N. S., of Geref. Schoolonderwijs. Salaris f 1400, plus f 400 voor vergoeding van huishuur. Verder vrijdom van de eerste drie grondslagen der personele belasting, van de inkomsten- en bedrijfsbelasting. Sollicitanten worden met franco brieven ingewacht vóór of op 1 Juni o. k., bij den heer H. BULEVELD, 2de Constantijn Huygenstraat 34.

Dr. A. KUYPER, Voorz.

J. A. WORMSER, Secret.

Amsterdam, 24 Mei 1895.

RAMP.

Voor de visschers te Oosterhervorm omvinge der kerkraad der Geref. kerk aldaar: Van de fam. v. E. te A. f 7; van Meij. v. d. Br. te A. f 1; van N. N. te O. f 0.50; van Meij. S. te A. f 1; van Not. M. te S. f 1; van C. H. E. G. te E. f 5.

Met hartelijke dankzegging worden deze giften

vermeld. Wie wil nog wat zenden?

Namens den kerkeraad,

J. HANJA P. N., Voorzitter.

J. E. VAN KEMPEN, Scriba.

ALOM VERKRIJGBAAR:

THEODORUS BEZA.

Medearbeider en Opvolger van Calvijn,

DOOR

C. VAN PROOSDIJ,

Predikant te Leiden.

Met fraal Portret en 5 Emblema's.

Ingenaaid f 2.40; gebonden f 2.80.

Leiden. D. DONNER.

ZOOEVEN VERSCHIEEN:

IN OVERWEGING GENOMEN

beveens eenige geschriften over

„Wedergeboorte en Doop”,

door H. M. VAN DER VEGT,

Geref. Pred. te Heerde.

Prijs f 0.20.

Tegen inzending van 't bedrag franco toezending door den Uitgever

H. J. VAN DER VEGT H.M.z., Zwolle.

Verschenen bij J. M. C. POTT, te Tholen:

Een boek voor iedereen.

Aphorismen

voor den Evangeliedienaar,

op den kansel, in de catechisatiekamer en in

zijn herderlijk werk.

DOOR

L. VAN MAANEN,

Predikant bij de Herv. Gem. te Willemstad.

2de Druk. Prijs 50 Cent.

Chr. School Haulerwijk.

Ontvangen van: gift i.d. coll. M. f 2.50; S. N. te B. f 2; B. E. den H. f 1; coll. zanggez. E. f 1.16; T. S. den H. f 1, door J. W. van H. B. te Z. f 0.50; W. v. E. te Z. f 0.50; door Da. W. te M. gevonden i